

ВИСОКА ШКОЛА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА ВАСПИТАЧЕ И ПОСЛОВНЕ
ИНФОРМАТИЧАРЕ - СИРМИЈУМИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ЗАВРШНОГ МАСТЕР
РАДА

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ:
1. Датум и орган који је именовео комисију: 14. 5. 2024. — НС ВЕКЕ
2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, и назив високе школе струковних студија и установе у којој је члан комисије запослен: Мр Бранимир Драгојевић, професор струковних студија, музичка култура са методиком Др Марија Александровић Стајић, професор струковних студија, ликовна култура са методиком Гордана Јовић, струковни мастер васпитач, ПУ „Бошко Буха“ Инђија
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ:
1. Име, име једног родитеља, презиме: Јелена, Светозар, Мирчетић
2. Датум рођења, општина, Република: 22.03.1990, Нови Сад, Србија
3. Година уписа на мастер струковне студије, студијски програм: 2018 / Струковни мастер васпитач
III НАСЛОВ ЗАВРШНОГ РАДА Развој музичких компетенција дипломираних васпитача

IV ПРЕГЛЕД ЗАВРШНОГ РАДА:

Навести структуру и кратак садржај завршног рада, начин приказивања резултата, прилоге (ако их рад садржи), укупан број страница и сл.

(до 250 речи)

Завршни рад је укупног обима 40 страница (без прилога) и састоји се из уводног/теоријског дела који садржи четири подпоглавља: Теоријска разматрања, Утицај музике на развој детета, Музички развој детета и Утицај музике на општи развој детета. Друго поглавље носи наслов Предшколска установа и улога васпитача у раду са децом, са подпоглављем Предшколска установа као контекст реалног програма. Треће поглавље Истраживање број 1 садржи девет подпоглавља: Методологија истраживања, Предмет истраживања, Циљ, карактер и значај истраживања, Задачи истраживања, Хипотезе истраживања, Методе, технике и инструменти истраживања, Популација и узорак истраживања, Начин обраде података и Резултати истраживања.

Следи четврто поглавље са насловом Музичко васпитање у предшколским установама и три подпоглавља: Значај музике и музичког васпитања у предшколским становима, Развој музичких способности, Компетенције васпитача: улога и значај у идентификацији и раду са децом. Пето поглавља је Истраживање број 2 са три подпоглавља: Методологија истраживања, Популација и узорак истраживања и Резултати истраживања. У шестом поглављу изнет је Закључак рада и на крају следи релеватна Литература. Резултати истраживања у фази увођења промене су јасно и прегледно приказани, а у тексту рада интерпретирани.

V ВРЕДНОВАЊЕ ЗАВРШНОГ РАДА:

Навести да ли је завршни рад урађен у складу са образложењем наведеним у пријави теме, да ли садржи све битне елементе, посебно истаћи у чему је стручни допринос завршног рада, издвојити недостатке (ако их рад има)

(до 500 речи)

У мастер раду - Развој музичких компетенција дипломираних васпитача – испитивани су ставови које васпитачи имају када је у питању контекст музичког васпитања у предшколским установама – компетенције васпитача током реализације музичких активности, учесталост коришћења инструмената са датим предлозима за даљи развој.

Васпитачи који немају претходно или додатно музичко образовање имају мање или недовољне компетенције за пружање подршке музичком развоју деце, иако велики проценат анкетираних васпитача (78.1% од 27 анкетираних) сматра да музичко образовање није неопходно како би се квалитетније спроводиле музичке активности у вртићу. На основу резултата добијених истраживањем, доказана је основна хипотеза према којој у радним собама нису доступни хармонски инструменти (хармоника, клавир), те да их васпитачи ретко или уопште не користе. Хоризонтална размена представља значајан вид стручног усавршавања васпитача у подручју музичког васпитања, доказана је, с обзиром да готово 73.3% васпитача сматра да је усавршавање сваке године важно како би се унапредило рад/знање из музичких активности.

Завршни рад је урађен у складу са образложењем наведеним у пријави теме и садржи све битне елементе, кандидат је показала високе стручне и истраживачке компетенције, преданост и посвећеност области истраживања, са циљем да се направи пресек стања и сагледају даље могућности унапређења из области музичког васпитања у предшколској установи.

VI КОНАЧНА ОЦЕНА ЗАВРШНОГ РАДА И ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене рада, комисија предлаже:

- да се завршни рад прихвати а кандидату одобри одбрана
- да се завршни рад враћа кандидату на дораду (да се допуни односно измени) или
- да се завршни рад одбија

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Драгољуб
Милић
Гордана Јовић

**Висока школа струковних студија за васпитаче
и пословне информатичаре-Сирмијум**

Сремска Митровица

МАСТЕР РАД

РАЗВОЈ МУЗИЧКИХ КОМПЕТЕНЦИЈА ДИПЛОМИРАНИХ ВАСПИТАЧА

Ментор:

мр Бранимир Драгојевић

Студент:

Јелена Мирчетић 9/2018-М

Сремска Митровица, септембар 2024.

Кандидат

Презиме, име једног од родитеља, име: Мирчетић (Светозар) Јелена

Адреса: Душана Вукасовића 11, 22320 Инђија

Број телефона: 069/2203990

е-mail: jelena.milovanovic2203@hotmail.com

Број индекса: **9/2018 -М**

Студијски програм: **Струковни мастер васпитач**

ПОДАЦИ О МЕНТОРУ:

мр Бранимир Драгојевић - Професор струковних студија.

Ужа научна, уметничка односно стручна област: Музичка култура са методиком.

ПОДАЦИ О САРАДНИКУ ПРАКТИЧАРУ:

Гордана Јовић, струковни мастер васпитач, ПУ : „Бошко Буха“ , Инђија.

УСТАНОВА У КОЈОЈ ЈЕ ОБАВЉЕНО ИСТРАЖИВАЊЕ:

Истраживање је обављено у предшколској установи „Бошко Буха“ у Инђији,

објекат - „Сунце“.

Апстракт

Васпитачи играју важну улогу у музичком развоју деце, јер осим родитеља представљају модел преко којег се деца најприсније упознају са светом музике. Они, наравно, не морају бити професионални музичари, али би требало да могу и умеју да музичке активности реализују стручно и компетентно. Успешност у реализацији тог задатка зависи превасходно од става самих васпитача према сопственом таленту и могућностима, односно од чињенице да се најчешће ни они сами не осећају довољно компетентним за бављење музичким активностима или сматрају да то могу на прави начин да изнесу само васпитачи са завидним музичким образовањем (Reilly, 1969).

Дете музику доживљава свим чулима. Она је у животу детета присутна свакодневно у различитим облицима. Дете музику слуша на активан или пасиван начин, односно његова пажња може бити директно усмерена на музику или ће она бити присутна у његовој позадини. У предшколском периоду, као најинтензивнијем периоду дететовог развоја, сензомоторни, социоемоционални и когнитивни развој детета су тесно повезани са музиком. Музичке активности подстичу дете на покрет, игру, истраживање и учење и иако је дете, према Новим основама програма предшколског васпитања и образовања, иницијатор сопственог учења и живљења богато потенцијалима, васпитач/предшколска установа је ту да ствара подстицајно окружење и креира ситуације учења. Као подстицајна средина за учење, игру и делање, предшколска установа треба да је обogaћена музичким садржајима који ће свакодневно бити присутни у животу детета. Васпитачи у сарадњи са породицом и локалном заједницом имају улогу да заједнички креирају једно подстицајно окружење за дете које ће бити обogaћено и оплемењено музичким средствима и садржајима. Музичке активности у раду са децом се примењују у различитим облицима (певање, свирање на дејим музичким инструментима, слушање музике, музичке игре) и усмерене су на откривање, учење и развијање музичких способности деце.

Кључне речи: музичко васпитање, деца предшколског узраста, васпитач, актуелна пракса, правци промене

САДРЖАЈ

Кандидат	1
Апстракт	2
УВОД	4
1. ТЕОРИЈСКА РАЗМАТРАЊА.....	5
1.1 УТИЦАЈ МУЗИКЕ НА РАЗВОЈ ДЕТЕТА	5
1.2. Музички развој детета.....	5
1.3. Утицај музике на општи развој детета.....	7
2 ПРЕДШКОЛСКА УСТАНОВА И УЛОГА ВАСПИТАЧА У РАДУ СА ДЕЦОМ	8
2.1. Прешколска установа као контекст реалног програма	8
4 ИСТРАЖИВАЊЕ I.....	9
4.1. МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА.....	9
Могуће га је спровести и као онлајн анкету.....	9
4.1 Предмет истраживања	9
4.2. Циљ, карактер и значај истраживања	10
4.3. Задаци истраживања	10
4.4. Хипотезе истраживања.....	11
4.5. Методе, технике и инструменти истраживања	12
4.6. Популација и узорак истраживања	12
4.7. Начин обраде података.....	13
5 РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА.....	13
3 МУЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ У ПРЕДШКОЛСКИМ УСТАНОВАМА.....	19
3.1. Значај музике и музичког васпитања у предшколским установама	19
3.2. Развој музичких способности	20
3.4. Компетенције васпитача: улога и значај у идентификацији и раду са децом	24
5 ИСТРАЖИВАЊЕ II	28
5.1. МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА.....	28
5.2. Популација и узорак истраживања	28
6 ЗАКЉУЧАК.....	36
ЛИТЕРАТУРА.....	40

УВОД

Развијање дечјих музичких способности и знања на активностима које се одвијају унутар програма предшколских установа утиче на изграђивање естетског односа према уметности уопште, што је примарно на развој интелигенције.

Неспоран је значај који музика има на развој сваког детета, те је због тога неопходно омогућити деци да своје музичке способности развијају не само кроз певање дечјих песама, већ и кроз слушање краћих инструменталних композиција које би изводили/свирали њихови васпитачи. Оснаживање компетенција и мотивација васпитача, битни су фактори који директно утичу на формирање музичког укуса деце и заједнице у целини.

Од стране музичког педагога Ирене Којов Буквић (1985) музичко васпитање је дефинисано у виду планског утицања на формирање личности детета кроз побуђивање интереса, потребе, способности и естетског односа према музици. Према њеном мишљењу, музички развој се испољава у оквиру области осећања, опажања, емоција и слуха, од разликовања појединачних звукова у односу на целине, тј. „до диференцирања висине тонова, ритма, боје, темпа и динамике” (Којов Буквић, 1985, 16). Под музичким васпитањем у предшколским установама подразумева се музички развој деце. Међутим, несумњиво је да музичко васпитање подстиче и даје допринос када је у питању развој социјалних, емоционалних, психичких, физичких, естетских, моралних и интелектуалних аспеката личности. Радош Мирковић (1986) из тог разлога истиче да би музика у оквиру предшколских установа требала бити уткана у оквиру дневних активности у виду њиховог интегралног дела. Она треба да буде у служби „најважнијих развојних и педагошких циљева, а да истовремено за дете представља извор задовољства, уживања и естетских доживљаја” (Радош Мирковић, 1986, 1).

Рад се састоји из четири дела: у првом делу су приказана уводна разматрања, у другом делу методологија истраживања, трећи део се односи на резултате истраживања, док су у четвртом делу приказана закључна разматрања. На самом крају дат је приказ коришћене литературе и анкете коришћене за потребе истраживања.

1. ТЕОРИЈСКА РАЗМАТРАЊА

1.1 УТИЦАЈ МУЗИКЕ НА РАЗВОЈ ДЕТЕТА

Музика све више постаје интегрални део свакодневице, па би због њене добробити за индивидуу и њено функционисање у друштву квалитетно музичко образовање требало да буде доступно свима. Када се говори о холистичком приступу образовању, заправо се говори о томе како тек свестрано образовано дете може развити све своје потенцијале и остварити се уз помоћ образовно-васпитног система.

Образовно-васпитни систем, дакле, треба да понуди стратегије које ће обухватити све аспекте дететових компетенција, па тако и музичких.

Савремени школски курикулум обилује дефиницијама о целовитом развоју који обухвата све аспекте људског живота. Истраживање утицаја музике и музичког образовања на развој људске јединке може се посматрати из две перспективе: утицаја слушања музике и утицаја музичке обуке. Ове две перспективе битно су различите. С једне стране је то слушање музике које код појединца не изискује велики ангажман (тзв. пасивно слушање),¹⁰ док музичка обука имплицира укљученост бројних когнитивних, моторичких, социјалних, емоционалних и личних потенцијала, те обавезан континуитет таквих активности.

1.2. Музички развој детета

Дечји развој је процес који подразумева пролазак квалитативно различитих ступњева од рођења до релативне зрелости, а сваки ступањ представља преображавање претходног кроз дететову интеракцију са средином (Radoš, 2010).

Још није утврђено у којој мери наклоност појединца према музичким активностима зависи од наслеђа или утицаја средине. Међутим, нема дилеме да социјални и културолошки фактори средине доприносе обликовању музичког интереса и способности. Музичко знање је изведено првенствено из породице, а онда из ширих културних кругова, укључујући смештај изван породице у раном узрасту и медије (Creech & Ellison, 2010).

Одређени наследни фактори одређују квалитет музичких предиспозиција, време појављивања реакција детета на музику и темпо дечјег развоја. Већина аутора се слаже да изразитије деловање фактора средине почиње око треће године живота, па ће разлике у дечјим реакцијама на музику зависити од количине и квалитета музичке стимулације. Раздобље од 3. до 6. године живота представља критично раздобље за дечји музички развој, тако да музичке активности морају бити помно планиране како би га подстакле (Radoš, 2010).

С обзиром на то да је процес музичког развоја везан за појединца и да се састоји од интеракције детета у одређеној тачки његовог развоја и музичког проблема, сâм узраст је један од чинилаца испољавања развојних карактеристика, а не њихова једина детерминанта (Radoš, 2010). Истраживања музичког развоја довела су до сазнања да све бебе показују низ музичких способности и вештина (перципирају и реагују на музичке елементе као што су интонација, мелодија, ритам, те имају развијену музичку меморију која се односи на мелодију и ритам) и да ове вештине показују типичну развојну прогресију кроз детињство која у одређеној мери зависи од образовања и вежбања, а родитељи и старатељи могу осигурати окружење које би значајно убрзало стицање музичких вештина (Lehmann и сар., 2007). На темељу тестирања музичких способности или раних знакова талента тешко је предвидети каснију музичку успешност, а посебне способности, као што је апсолутни слух, мање утичу на музички развој него уобичајени фактори попут родитељске подршке и укључености, те континуираног вежбања (Lehmann и сар., 2007).

Улога васпитача у оптималном остварењу потенцијала детета, па и постизању оптималног музичког развоја, веома је сложена јер је њихов задатак планирање одређених музичких активности које ће водити према следећој развојној фази, узимајући у обзир развојне и музичке потребе детета.

1.3. Утицај музике на општи развој детета

Савремена неуролошка технологија (EEG¹, MR², PET³) омогућила је истраживања која снимањем мождане активности приликом процесирања музике и искустава приликом музичке обуке омогућују нова сазнања о музици и људском мозгу. Развој мозга карактеришу процеси стварања и уклањања синапси. Стварање синапси омогућује појаву великог броја нових способности (Berk, 2008). У прве две године живота процес стварања синапси је врло брз, поготово у слушним, видним и језичким подручјима коре великог мозга, а њихово брзо стварање и уклањање одвија се од рођења до 6. године живота (Berk, 2008). Фронтални (чеони) режњеви мозга који су одговорни за процесе мишљења пролазе кроз опсежнији развој синапси и најкасније постижу одрасли ниво синаптичке повезаности, и то у добу средње и касне адолесценције (Berk, 2008). Важно обележје мозга је пластичност, јер он по потреби може реорганизовати подручја задужена за одређене функције, а ово својство је изузетно изражено у дечјем узрасту, али је присутно и код одраслих, само у знатно мањој мери (Berk, 2008). Код детета укљученог у музичко образовање појављује се пораст синапси у различитим подручјима мозга: у деловима леве хемисфере које се активирају приликом идентификације мелодијских склопова.

Начини учења и вежбања који подстичу развој посебних музичких вештина имаће директан утицај на развој мозга, а затим и на преферирање приступа решавању музичких задатака, те на стицање вештина које могу остварити трансфер на друга подручја (Hallam, 2010a).

¹ Електроенцефалограм (ЕЕГ) снима електричну активност мозга.

² Магнетна резонанца (МР) снима количину протока крви у мозгу.

³ Позитронска емисијска томографија (ПЕТ) служи за мапирање неуралних мрежа које су активне током перцептуално-когнитивног процесирања.

2 ПРЕДШКОЛСКА УСТАНОВА И УЛОГА ВАСПИТАЧА У РАДУ СА ДЕЦОМ

Предшколска установа и њени програми имају ефекта на развој деце само онда када се заједно са програмом ангажују не само деца и родитељи, него и локално окружење. Да би институционално васпитање и образовање предшколске деце прерасло у друштвено васпитање неопходно је да се предшколске установе повежу са друштвеном средином, као и да се шире отворе за утицаје које друштвена средина нуди.

Актери са којима предшколска установа треба да сарађује зависе од типа окружења, али у већини случајева неопходна је сарадња са родитељима, основном школом, центрима локалне заједнице, школама и факултетима који школују базични стручни кадар који ради у предшколским установама, релевантним министарствима, домовима здравља, установама културе, рекреативним центрима, оближњим занатским центрима, осталим друштвеним институцијама које се налазе у окружењу. Отвореност предшколске институције подразумева и боравак других људи и деце у предшколском окружењу. То могу бити родитељи, волонтери, студенти, људи различитих професија и јавних статуса, различитог узраста и животног искуства. Ова сарадња помаже деци да стекну увид у разноврсна искуства људи и животне моделе (Каменов, 1999).

2.1. Предшколска установа као контекст реалног програма

Контекст предшколске установе, тј. конкретног вртића обликује реални програм. Контекст је сачињен од одређене културе и структуре установе, непосредне заједнице и свих учесника програма. Када је реч о култури установе, реч је о одређеним системима вредности, исказаним и подразумевајућим нормама, писаним и неписаним правилима, традицији, очекивањима и обрасцима односа по којима функционише установа (Правилник о основама програма предшколског васпитања и образовања, 2018).

„Организациону структуру установе чине: организација простора и времена, структура запослених, начин организације група (број деце у групи, однос броја одраслих

према броју деце, начин структурирања група). Култура утиче на начин коришћења структуре, а структура пружа могућности, границе, подстицаје и ограничења којима се обликује култура. На пример, велики број деце у групи директно утиче на квалитет односа, поступке васпитача и начине учешћа у игри, животно-практичним ситуацијама и планираним ситуацијама учења. У развијању реалног програма потребно је стално критичко преиспитивање културе и структуре – како оне утичу на обликовање програма и колико су усаглашене са концепцијом Основа програма” (Правилник о основама програма предшколског васпитања и образовања, 2018).

4 ИСТРЖИВАЊЕ I

4.1. МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА

У овом делу рада биће дат приказ предмета истраживања; циља, карактера и значаја истраживања; задатака истраживања; хипотеза истраживања; метода, техника и инструмента истраживања; популације и узорка истраживања; начина обраде података и организације и тока истраживања.

Ово истраживање је методолошки опредељено као емпиријско истраживање имајући у виду да је планирано, да су постављени одређени циљеви и задаци, технике и узорак, поступак прикупљања података и да ће подаци бити статистички обрађени.

Могуће га је спровести и као онлајн анкету.

4.1 Предмет истраживања

Предмет овог истраживања се односи на запослене васпитаче у Предшколској установи „Пчелица“ (три објекта) у Сремској Митровици. У којој мери користе/свирају инструменте при реализацији музичких активности у предшколској установи.

Употреба инструменталних композиција на хармонским инструментима (хармоници и клавиру) у свом раду са децом предшколског узраста са акцентом на старију и предшколску узрасну групу.

На основу резултата добијених истраживањем може се закључити да:

1) музичко образовање није неопходно како би се квалитетније спроводиле музичке активности у вртићу; 2) хоризонтална представља размена значајан вид стручног усавршавања васпитача у подручју музичког васпитања.

4.2. Циљ, карактер и значај истраживања

Циљ истраживања огледа се у испитивању ставова које васпитачи имају када је у питању контекст музичког васпитања у предшколским установама: компетенције васпитача у коришћењу(свирању) инструменте при реализацији музичких активности, партиципација деце и могућности за даљи развој.

Рад је истраживачког карактера. Вршено је спровођење истраживања у циљу спровођења задатака истраживања и потврђивања постављених хипотеза.

Значај истраживања огледа се у употпуњавању постојећих сазнања везаних за актуелну праксу музичког васпитања у предшколским установама. Резултати добијени овим радом могу послужити као основа за нека будућа истраживања, али и као мотив за подизање свести васпитача о значају музичког васпитања, те предлозима за увођење промена у ово подручје кроз хоризонталну размену.

4.3. Задаци истраживања

Задаци истраживања су:

- Утврдити да ли у свом раду на активностима музичког васпитања васпитачи користе/свирају инструмент.
- Утврдити колико често свирају хармониске инструменте.
- Утврдити да ли деца, у складу са концепцијом Основа предшколског васпитања и образовања, партиципирају у извођењу музичких активности.

- Утврдити мишљење васпитача о компетенцијама за подршку музичком развоју деце.
- Утврдити које су, по миљењу васпитача потребе за стручним усавршавањем како би се унапредио рад/знање из подручја музичког васпитања.

4.4. Хипотезе истраживања

Основна хипотеза истраживања гласи:

- У радним собама постоје просторне целине за подстицање музичког развоја деце опремљених природним и неструктурисаним материјалима.
1. Деца делимично партиципирају током извођења музичких активности када су у питању инструменталне композиције пуштене дигиталним уређајима а у већој мери партиципирају и имају фокус када васпитач свира хармониски инструмент.
 2. Васпитачи који немају музичко образовање немају ни довољне компетенције за пружање подршке музичком развоју деце.
 3. Хоризонтална представља размена значајан вид стручног усавршавања васпитача у подручју музичког васпитања.

4.5. Методе, технике и инструменти истраживања

Узимајући у обзир специфичности проучаваног предмета истраживања коришћене су различите методе како би се задовољили основни методолошки захтеви – објективност, поузданост, општост и систематичност.

Истраживана су научно-теоријска сазнања, релевантна литература и савремена пракса коришћењем метода:

методе технике прикупљања података – метод испитивања, анализа садржаја примарне и секундарне научне грађе и метод комплексног посматрања;

основне методе научног сазнања и научног истраживања – анализа, синтеза, индукција, дедукција, апстракција, спецификација, генерализација; и

опште методе – компаративна, хипотетичко дедуктивна и статистичка метода.

експертне методе научног испитивања (анкета за сакупљање података);

метода анкета путем технике упитника (ради провере постављених хипотеза);

методе статистичке обраде података.

Као основну технику за прикупљање података у овом истраживању коришћено анкетање. Инструмент који је коришћен, и којим смо испитали ставове васпитача креиран је за потребе овог истраживања. Васпитачима су дате анкете у оквиру којих су они давали одговор на питања. Васпитачима је било предочено да је реч о анонимним анкетама, чији ће резултати бити примењени приликом израде мастер рада.

4.6. Популација и узорак истраживања

Истраживањем је била обухваћена популација васпитача. Узорак истраживања чинило је 20 васпитача и 7 васпитача приправника запослених у вртићима на територији Сремска Митровица, од чега су сви испитаници били женског пола.

4.7. Начин обраде података

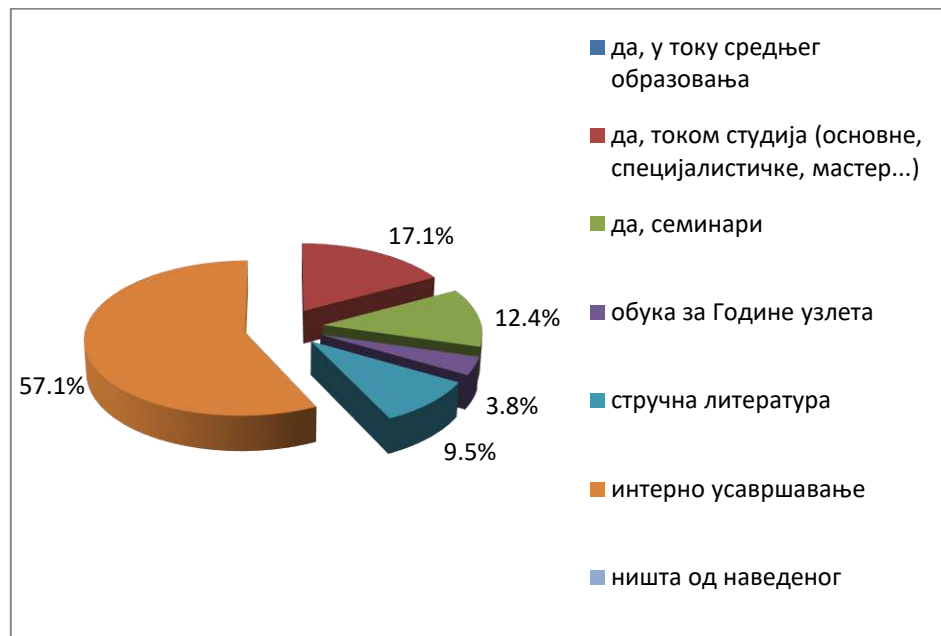
Резултати добијени истраживањем обрађени су кроз статистички и приказани су табеларно, графички и текстуално, како би приказани садржаји били јаснији и прегледнији. У приказивању је коришћена дескриптивна научно-истраживачка метода.

5 РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Прво питање односило се на то да ли су и на који начин васпитачи упознати са значајем музичких активности током досадашњег радног искуства. Највећи број васпитача – (57.1%) се изјаснило да су се упознали са значајем музичких активности кроз интерно усавршавање, потом следе васпитачи који су се са значајем музичких активности упознали током студија (основних, специјалистичких, мастер...) – (17.1%), васпитачи који су се упознали током семинара – (12.4%), васпитачи који су се упознали кроз стручну литературу – (9.5), док је најмање било васпитача који су се изјаснили да су се упознали са значајем музичких активности кроз обуку за године узлета – њих (3.8%). Није било васпитача који су се изјаснили да су се упознали са значајем музичких активности током средњег образовања.

Табела 1. Упознатост и начин упознатости са значајем музичких активности током досадашњег радног искуства

да, у току средњег образовања	0
да, током студија (основне, специјалистичке, мастер...)	7
да, семинари	4
обука за Године узлета	2
стручна литература	2
интерно усавршавање	11
ништа од наведеног	0

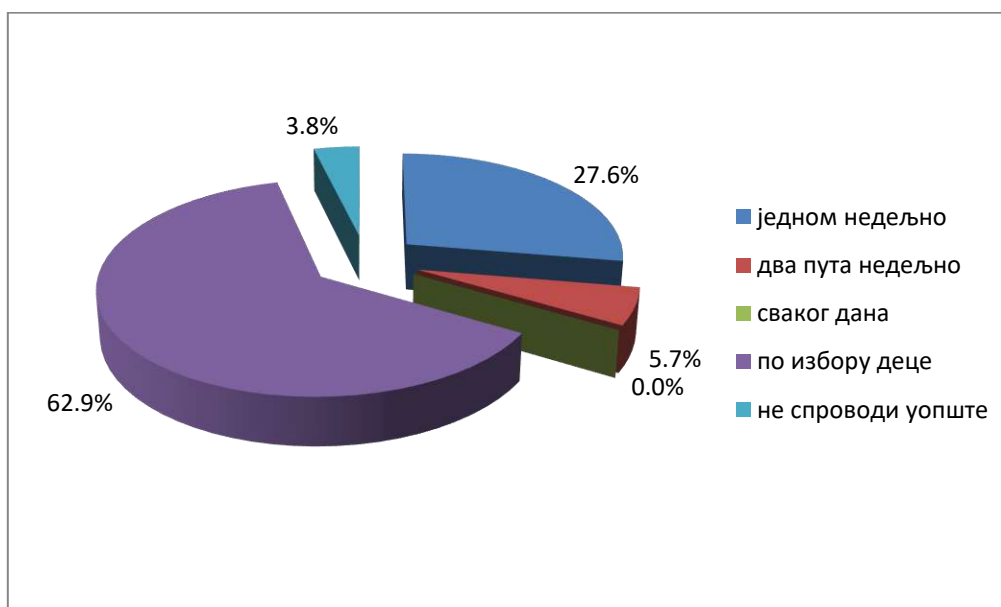

Графикон 1. Упознатост и начин упознатости са значајем музичких активности током досадашњег радног искуства

Друго питање односило се на то колико васпитачи често спроводе музичке активности на недељном нивоу. Највећи број васпитача – (62.9%) се изјаснио да то чине по избору деце, потом следе васпитачи који музичке активности спроводе једном недељно – (27.6%), васпитачи који то чине два пута недељно – (5.7%), док је најмање васпитача који уопште не спроводе музичке активности сваке недеље – (3.8%). Интересантно је да се ниједан васпитач није изјаснио да то чини сваког дана.

Табела 2. Учесталост спровођења музичких активности на недељном нивоу

једном недељно	5
два пута недељно	2
сваког дана	0
по избору деце	19
не спроводи уопште	1

Графикон 2. Учесталост спровођења музичких активности на недељном нивоу

Треће питање односило се на то да ли у просторима изван радне собе(хол) или у соби постоји бар један хармонски инструмент.

Табела 3.Постпјаност хармонских инструмената

не постоји у радној соби	22
не постоји у холу	0
постоји у соби	5
постоји у холу	3

Постојаност хармониских инструмената у три објекта гласи: Већина је одговорила да не постоји хармониски инструмент у радној соби ,што видимо да постоји тек по један, два на цео објекат. Постојаност клавира је у сваком холу , док хармоника постоји само у пар соба. Такође видимо да је хармоника једна или две по објекту.

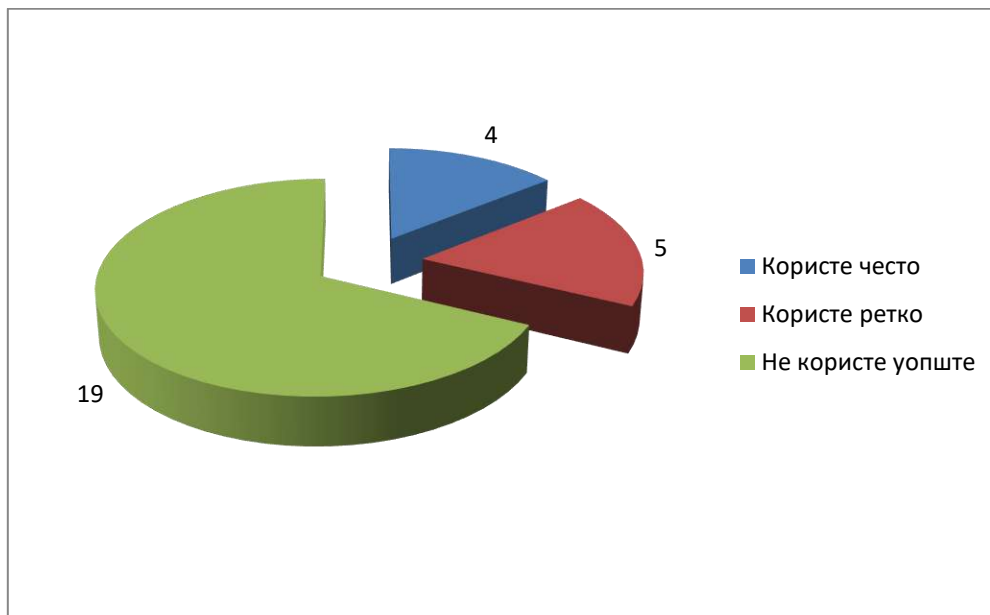

Графикон 3.. Постојаност хармониских инструмената

Четврто питање се односило на то колико често васпитачи користе у раду са децом хармонику или клавир.

Графикон 4. Учесталост спровођења активности на хармонским инструментима

Користе често	4
Користе ретко	5
Не користе уопште	19

Графикон 4. Учессталост спровођења активности на хармонским инструментима

Већина васпитача не користи хармоске инструменте током спровођења својих активности. Само четири васпитача су одговорили да користе често, и пет васпитача да користе ретко.

Пето питање односило се на то да ли су према мишљењу васпитача неопходне едукације/стручна усавршавања да би се унапредио рад/знање из музичких активности. Највећи број васпитача – њих (73.3%) сматра да је важно усавршавање сваке године, (23.8%) сматра да је довољна литература коју поседују, (2.9%) сматрају да уопште нису неопходне едукације/стручна усавршавања.

Табела 5. Неопходност едукације/стручног усавршавања да би се унапредио рад/знање из музичких активности

нису уопште неопходне	2
довољна је литература коју поседујемо	5
важно је усавршавање сваке године	20

Графикон 5. Неопходност едукације/стручног усавршавања да би се унапредио рад/знање из музичких активности

3 МУЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ У ПРЕДШКОЛСКИМ УСТАНОВАМА

Према аутору Петеру Гамонду (Gammond, 1994) музика је случајна комбинација мелодије, консонанце и ритма у којој већина људи ужива. Исти аутор наводи да је музика одавно званично прихваћена и устоличена као уметност (Gammond, 1994).

Деца се рађају са неким музичким склоностима. Музичке склоности се током прве године живота, у повољним условима, могу развити у елементарне способности. Док у неповољним условима, музичке склоности већином не развијају тај потенцијал. На развој способности утиче понашање околине (у којој дете живи) и његова активност. Животна средина може поставити темеље за развијање дететовог интересовања и љубави према музици. Може да развије оне елементе на којима се заснива музичко васпитање: музички слух, дететов глас и осећај за ритам.

3.1. Значај музике и музичког васпитања у предшколским установама

У оквиру свеобухватног, а првенствено у оквиру музичког развоја предшколске деце, музика има веома значајну улогу, с обзиром да свим својим ритмичким, динамичким, колористичким, интонативним елементима и њиховим узајамним деловањем као изражајним факторима, али и својом структуром, може да утиче на промене карактера сваке индивидуе. Музика у виду средства мотивације, комуникације, изражавања и подстицаја има за крајњи циљ обликовање појединца који ће научити а слуша, ствара, мисли и изрази себе и свој живот оплемени музиком (Ивановић, 2007). Из угла психологије, музика пружа нови приступ целокупном склопу психичке структуре детета, а не само одређеним компонентама личности. Доживљавање музике захтева пуну пажњу од детета, акционо стање дуга, мисаоне и емотивне реакције. Са друге стране, да ли је од стране детета музика интензивно перцепирана и да ли је изазвала унутрашње психичко реаговање, биће приказано покретима, гестовима, певушењем и мимиком лица детета. Активно слушање музике доводи до ангажовања целог бића, тако да се чини да долази до остваривања низа реакција између окружења и појединца.

Интегрисање логичког и интуитивног приступа музичко изражајним целинама захтева од детета потпуну активност, емотивно ангажовање и мисаону реакцију. И поред тога што музичко васпитање за примарни циљ има буђење интересовања код детета и развијање љубави и естетског односа према музици, потребно је подстицање музичких способности код детета и оспособљавање да музику схвати, доживи и постане њен познавалац. Музички догађај не представља само чулни процес, већ се одвија на нивоу централног нервног система (Мирковић Радош, 1983) и захтева од детета пуну активност, што истовремено даје допринос дететовом психолошком развоју (Каменов, 2008). Било да је реч о чулној или менталној, активност представља један од основних чинилаца развоја детета, стога је то тако и када је музички развој у питању.

Из тог разлога су у оквиру музичког васпитања неопходне музичке активности попут певања, слушања музике, извођења музичких игара и свирања на дечјим музичким инструментима, али и обезбеђивање адекватних услова средине уз рад који је организован на правилан начин. Другачије речено, неопходно је да се дете окружи музиком, да буде изложено музичким утицајима и да буде омогућено да музика делује на дете кроз снагу сопственог израза.

У оквиру предшколских установа, кроз системски рад, комбиновање метода и облика рада, али и примену разноврсних средстава рада и укључивање иновативних приступа, наставља се подстицање како општег развоја детета, тако и музичког, који и иначе упоредо теку.

3.2. Развој музичких способности

Музичке способности су наслеђене биолошке могућности препознавања и репродукције звукова и звучних комбинација. Свако нормално развијено дете поседује ове биолошке музичке способности. Музичке способности се показују рано, а фетус реагује на спољне звукове и ритмичке стимулусе. Бебе могу да разликују висину тона у првој недељи живота (Starc et al., 2004).

Табела 1. Ток развоја музичких способности (Starc et al., 2004)

Узраст	Функција	Манифестација
ФАЗА СЛУШАЊА		
0-1 месец	реаговање на звук	жмиркање, подрхтавање
1 месец	реаговање на звук	акустична фиксација – умиривање при слушном подржају
3 месеца	лоцирање звука	окретање главе према звуку
	диференцирање слушних подражаја	већа осетљивост на тонове него на говор
4-6 месеци	почетак активне рецепције музике	слуша пажљиво, показује знакове задовољства, покреће се на звук целим телом
ФАЗА МОТОРИЧКЕ РЕАКЦИЈЕ НА МУЗИКУ		
6 месеци	почетак музичког опонашања	покушај музичке репродукције
6 – 9 месеци	гукање као одговор на музику	репродукција промена у висини или ритму
ФАЗА ПРВЕ МУЗИЧКЕ РЕАКЦИЈЕ		
9 месеци	музичко брбљање диференцирано реаговање	покушаји музичке репродукције
12 – 18 месеци	пораст броја моторичких реакција на музику	разне реакције лагодности или нелагодности на различите врсте музике
18 месеци	почетак усклађивања покрета и музике	
18 – 24 месеца	спонтано певање	певање без речи у малим интервалима, опонашање текста, опонашање неколико тонова мелодије
2 – 3 године	ривалитет спонтаног певања и опонашања познатих мелодијских секвенца	
3 године	пораст музичког интереса; повећава се усклађивање покрета са музиком; повећава се количина певања по музичком моделу на рачун спонтаног певања; успешно опонаша ритам	позорно слушање, концентрација на музичке подржаје
ФАЗА ИМАГИНАТИВНЕ ПЕСМЕ		
3 – 4 године	певање разноврсних песама, често су измишљене или састављене од делова познатих песама; мелодијски су инвентивне, ритмички скромне	
ФАЗА РАЗВОЈА РИТМА		
5 – 6 година	способност одржавања ритма се побољшава двоструко; потешкоће; не могу прилагодити покрете променама темпа, грешке у интервалима, случајно транспонирање у други тоналитет; још не разликују реч, ритам и висину тона	
ФАЗА СТАБИЛИЗАЦИЈЕ МУЗИЧКИХ СПОСОБНОСТИ		
6 – 9 година	нагли развој мелодијских и ритмичких аспеката музичке способности; у складу са развојем појаве појмова (у когнитивном пољу) настају и музички појмови: ритмички, мелодијски, хармонски и појмови музичке форме; перцепцију и разумевање музике олакшава усвајање појмова: трајање, темпо, ритам, мелодијски покрет и тоналитет	

Старц и сарадници (Starc et al., 2004) наводе да је познато да су биолошке претпоставке о музичким способностима функције специфичних структура у предњем делу десне мождане хемисфере. Ове структуре омогућавају музичку перцепцију, односно осетљивост на висину тона, ритмичке промене тона, јачину тона и мелодијску структуру. Неколико различитих способности припада музичким способностима. То су: разумевање мелодије, меморисање мелодије, опажање ритма, разумевање тоналитета, одређивање интервала (спољни однос између тонова), способност сагледавања естетског значења и апсолутни слух. Од њих је најважније разумевање мелодије, она се заснива на осећају тона. Музичка способност је према Старк и сарадницима (Starc et al., 2004), биолошке основе и одвојене од говорних способности. Сва деца су рођена са биолошком основом за развој музичких способности, али у овој области постоје велике индивидуалне разлике. Сва деца показују развој музичких способности од рођења па надаље. Има правилан, за сву децу једнак развојни ток.

Старк и сарадници (Starc et al., 2004) наводе да на развој музичке способности детета у великој мери утиче околина (у раном детињству). Сматра се да се музичка осетљивост природно развија и достиже максималан степен између пете и шесте године живота. Постојање критичних периода развоја посебно је изражено у овој области. Критични период траје од рођења до друге године живота. То је заправо период највеће осетљивости на музичке стимулусе. Ови аутори такође наводе да би природни развој музичке способности требало да буде подржан одговарајућим музичким окружењем. Односно, дете од почетка треба изложити певању и музици, омогућити му активно учешће у музичком искуству. На степен осетљивости на музику утицаће количина и врста звучног окружења у којем су деца рано окружена.

3.3. Задаци васпитача у музичком васпитању

Васпитач у раду са децом у области музичког васпитања има одређене задатке које мора да испуни и које мора да оствари. Ти задаци обухватају:

- Упознавање деце са светом музике,
- Развијање интересовања за музику,
- Омогућавање откривања богатства и разноврсности звукова
- Подстицање навика активног слушања музике
- Култивисање природних склоности за учешће у музичким активностима
- Неговање разних облика спонтаног музичког стваралаштва
- Обезбеђивање услова за развој естетских осећања
- Богаћење слушне осетљивости и музичког сензибилитета
- Стварања основе за развој музичких способности: слуха, слушне осетљивости, осећаја за ритам и смисла за хармонију, пажње, мишљења, музичког памћења итд.

У музичком васпитању предшколске деце, за све узрастне групе васпитач користи следеће облике активности:

- Певање,
- Слушање музике,
- Дечије музичке игре,
- Свирање на дечијим музичким инструментима.
- Дечије музичко стваралаштво

ПЕВАЊЕ

Певање је за децу најдража и најприступачнија активност јер кроз песму деца најлакше и најлепше изражавају своја осећања. Зато је потребно да васпитач на погодан начин открива деци лепоту песама и покаже им како да их најбоље изведу.

Да би са успехом могао руководити васпитно-образовним радом и утицати на развој музичких способности деце, васпитач мора да буде музикалан, да познаје технику и културу певања, ад има солидно музичко образовање и да влада техником коришћења музичких инструмената.

Како би испунио свој циљ, односно успео децу да анимира и заинтересује за музику, тј за певање васпитач мора адекватно претходно да се припреми. Индивидуална припрема васпитача подразумева:

- Савладавање песме и сигурност у репродуковању мелодије, ритма и текста,
- Избор најпогоднијих метода и помоћних средстава,

3.4. Компетенције васпитача: улога и значај у идентификацији и раду са децом

Компетенције васпитача односе се на капацитет појединца који се исказује у вршењу сложених активности у васпитно-образовном раду. Компетенције представљају скуп потребних знања, вештина и вредносних ставова васпитача. Стандарди компетенција за професију васпитача и њиховог професионалног развоја (Министарство просвете Србије, 2011) наводе четири група компетенција, које се, примењене на предшколске установе и компетенције васпитача односе на:

- Методику васпитно-образовног рада;
- Поучавање и учење;
- Подршку развоју личности деце, и
- Комуникацију и сарадњу.

Улога васпитача у предшколским установама је вишеструка, а један од сегмената је потреба да васпитач пружа додатну подршку талентованој деци, планира и подстиче развој дивергентног мишљења. Инертност, честа незаинтересованост васпитача, а некада и нестручност, могу бити узроци погрешних методолошких приступа у идентификацији и раду са музички даровитом децом. Нагињање ка форми и формализованости, честа тежња ка квантификацији резултата која може бити непримерена у области о којој говоримо, доводи до одвајања од суштинског циља у чијој је основи развијање креативности и креативног мишљења.

Да би се истински подржао и подстакao музички развој све деце, а нарочито музички даровите деце, осим формалних садржаја предвиђених курикулумом (или Општим основама предшколског програма), било би од изузетне важности организовање допунских програма у облику креативно – едукативних радионица у вртићу или неформалнијем окружењу, у којем постављени циљеви лакше могу бити остварени. Овакви садржаји пре свега би васпитачима омогућили идентификацију даровите деце, како би након тога рад могао бити настављен по посебном програму за даровиту децу или према програму који би се реализовао на нивоу целе васпитне групе, са нагласком на индивидуални и индивидуализовани рад са даровитом децом. У западним земљама се већ дуже време истичу разни програми који се реализују у сарадњи са невладиним сектором, у којима значајно место заузимају управо неформалне активности певања, свирања, слушања, покрета. Један од оваких програма јесте и чувени Муџик Тоџетхер, који функционише од 1987. године, а базиран је на бројним истраживањима и дугогодишњем искуству реализатора. Аутор, Кенет Гилмартин (Гуилмартин), композитор на Бродвеју, инспирисан Гарднеровом теоријом о вишеструким интелигенцијама као и истраживањима у области диспозиција и животних навика код деце, креирао је програм који најмлађој деци пружа јединствено музичко искуство.

Основни принципи на којима почива програм јесу између осталих и ти, да су сва деца музикална, да могу остварити основне музичке компетенције, да је активно учешће родитеља или старатеља у креативним радионицама од изузетне важности, као и можда најважнији а то је, да активност није усмерена само на извођење по готовим обрасцима, већ да она мора бити развојно прилагођена. Једном недељно, у различитом трајању (од 30 – 60 минута), одвијају се активности певања, свирања на инструментима, игре покрета, уз богате садржаје (песме проистекле из разних музичких жанрова, култура, ритмичко – метричких конструкција, опонашање животиња и учење о њима, итд.).

Акцент се ставља на мешовитост групе јер су истраживања у оквиру програма показала да се тај начин најбоље подржава природан стил учења. Деца сарађују и међусобно се допуњују. (Андре, 2009). Доста сличан програму Music Together јесте и један други програм који води порекло у Немачкој, под насловом Kindermusic Интернационал и који на сличан начин промовише креативну средину испуњену енергијом, маштом, музиком плесом, са обавезним активним учешћем одраслих у целом конструкту.

Управо би ова последња реч била од пресудног значаја за конфигурацију једног новог приступа у раду са најмлађима, бар када је реч о сфери музичких активности. Активно учешће деце у стварању нечега што није задати образац којег треба репродуковати, већ производ самога детета, активно музицирање, и не само музицирање (цртање, покрет, доживљавање уметничких слика), које није само себи циљ, већ отвара видике, развија машту и креативан приступ разним областима, интересантан је садржај којим се треба позабавити. Инсистирање на перформанси, на квантификацији музичког учинка, нарочито на предшколском узрасту, ако не само декларативно већ и крајње реално желимо развијање креативности, нимало нас не приближава том циљу.

Описани приступ има своје корене у конструктивистичком схватању. Ако пођемо од идеје да је свет добрим делом наша лична творевина, тј. конструкција, онда и дете у тој конструкцији учествује.

Стварајући увек нешто ново, а истовремено упијајући нова искуства кроз музичке, сценске, кореографске и уопште вишеструке видове испољавања креативног мишљења у оквиру програма од којих смо неке представили, дете заједно са родитељима креира заједнички музички конструкт који би се могао дефинисати као слободну и спонтану индивидуалну, социјалну и историјску конструкцију музичког изражаја и доживљаја (Исто, 39).

У Србији полако заживљавају овакви и слични програми. Један од њих је и програм Осети уметност, организован од стране Галерије Матице Српске у Новом Саду у сарадњи са Музејом Дијацезе у Палерму, 2008. године. Реч је о радионици реализованој у креативно осмишљеном простору Галерије Матице Српске (Дечјој соби). Радионица је обрађивала чула вида, слуха, додира, мириса, укуса, кроз изузетно интересантне садржаје. Ауторка овог програма била је сарадница Филозофског факултета у Новом Саду, Луција Андре. Сличан програм, такође у организацији Матице Српске био је и Живим музику боја, са интересантним радионицама (Магичне четкице, Прича о рибици, Башта себичног дива, Тајанствени сликари, Заједнички музички тепих).

Као што можемо видети, постоје разни креативни садржаји који се могу имплементирати када је реч о деци предшколског узраста. Наравно, доста је тешко то урадити базирајући се само на формалне структуре, већ се у процес морају полако

укључивати и организације или институције које нису формално део образовног система.

Образовање васпитача и компетенције Актуелна схватања целоживотног учења и образовања на којима се заснива савремено друштво - „друштво знања“, наглашавају да се припрема за свет рада не може обавити „једнократним“ образовањем које се завршава стицањем одговарајућег сертификата или дипломе.

Данас само континуирано учење омогућава да будете конкурентни у сфери рада и запошљавања. У том контексту, све више се и у образовању васпитача, нарочито оних специјализованих за рад са децом раног узраста, уместо „знања“ као класичног исхода образовања, говори о „компетенцијама“. Компетенције обухватају, али и надилазе знање и вештине и укључују личну димензију (знати како да се понашате у одређеној ситуацији) и етичку димензију (поседовати одређене личне и професионалне вредности).

Када се говори о васпитачима за рад са децом раног узраста, најчешће се истиче да је образовним програмом неопходно да се подстичу следеће компетенције: отвореност у комуникацији и способност прихватања дијалога; критичко размишљање о сопственој пракси и бављење сложеним питањима из различитих углова; учење из различитих, често и супростављених гледишта; способност бављења непредвидљивим и неизвесним ситуацијама; конструисање нове праксе и нових сазнања, заједнички, са децом, породицама и колегама. Образовање и компетенције васпитача треба да су усклађене са потребама друштва у садашњем тренутку, циљевима реформе целокупног образовања, његовим окретањем према европским искуствима и пракси. То подразумева оспособљеност за интегрисани приступ неговању, развоју, васпитању и образовању деце раног и предшколског узраста, за партнерски однос са децом и родитељима, за повезивање предшколског и школског система образовања, за континуирану самовалуацију, истраживање, систематско преиспитивање, мењање и усавршавање, за разумевање и унапређивање сопственог рада.

Значајне компетенције које васпитачи треба да стичу током школовања су широка знања о развоју детета предшколског узраста, као и оспособљеност да се тај развој креативно подстиче и подржава кроз активности на развоју говора, физичких способности, музичког и ликовног изражавања, развој свести о себи, другима, свету и др. Из наведеног произилази да би програмску структуру образовања васпитача требало да чине наставне области и садржаји који ће бити у функцији развоја и повећања професионалних

компетенција неопходних за остваривање њихових професионалних улога.

Овако конципирани наставни програми подижу ниво васпитачеве педагошке културе, да развија професионалне способности и вештине за организовање и структурисање активности у предшколској установи, оспособљава за интерактиван однос са децом и осталим учесницима васпитно-образовног процеса, за критичко прихватање различитости у приступу васпитању, за критичко промишљање.

5 ИСТРАЖИВАЊЕ II

5.1. МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА

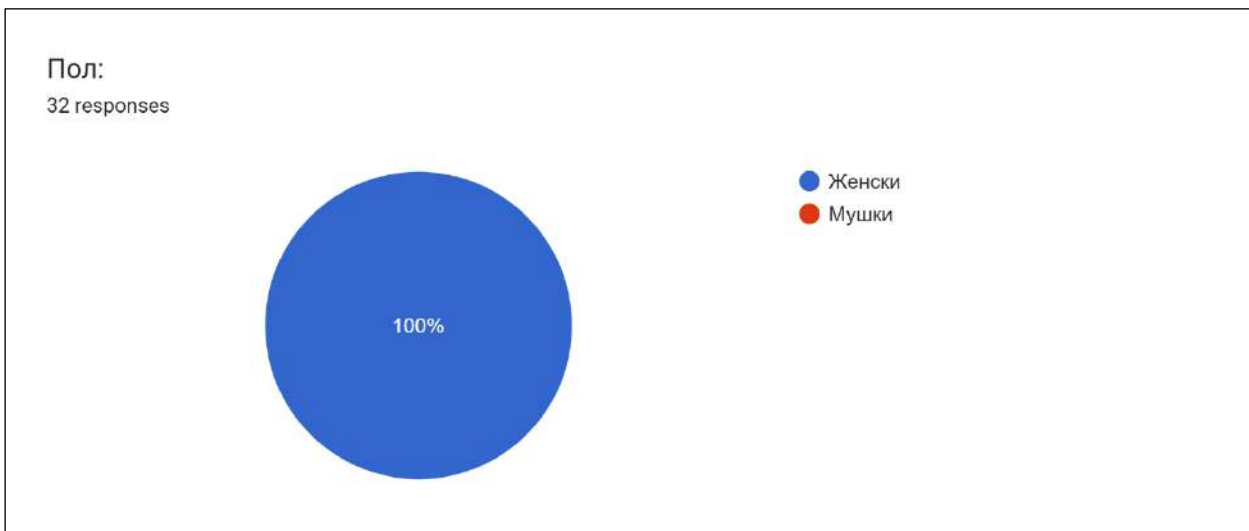
Ово истраживање је методолошки опредељено као емпиријско истраживање имајући у виду да је планирано, да су постављени одређени циљеви и задаци, технике и узорак, поступак прикупљања података и да ће подаци бити статистички обрађени и спровели смо га као онлајн анкету.

Предмет истраживања број два су компетенције које дипломирани васпитачи треба да имају након завршених студија и употребе истих у пракси.

5.2. Популација и узорак истраживања

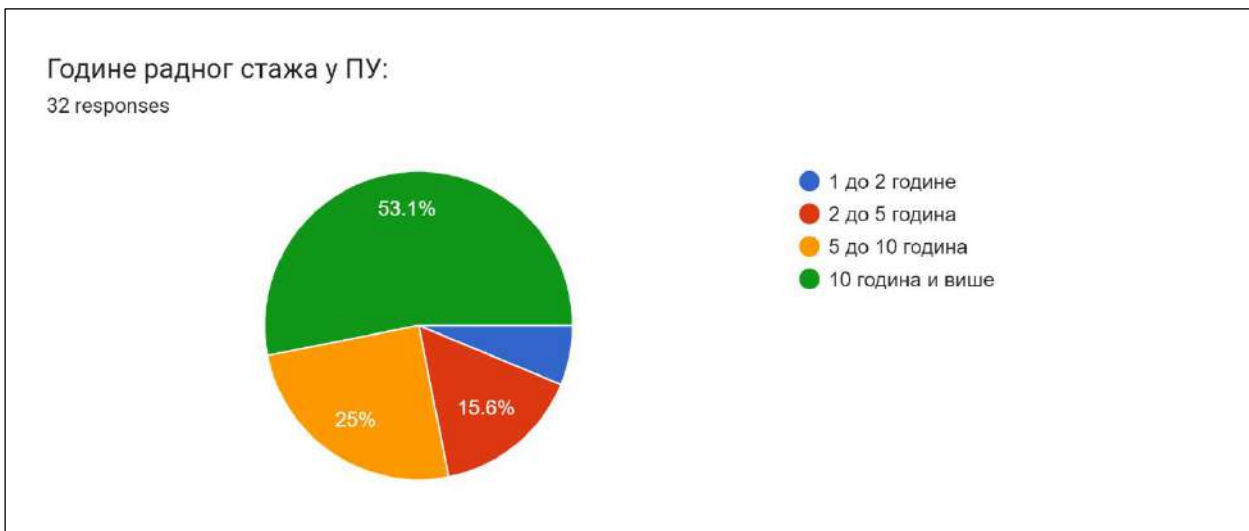
Истраживањем је била обухваћена популација васпитача. Узорак истраживања чинило је 40 васпитача запослених у вртићу на територији општина- Инђија у објектима: „Сунце“ и „Лабуд од чега су сви испитаници били женског пола.

5.3 Резултати истраживања

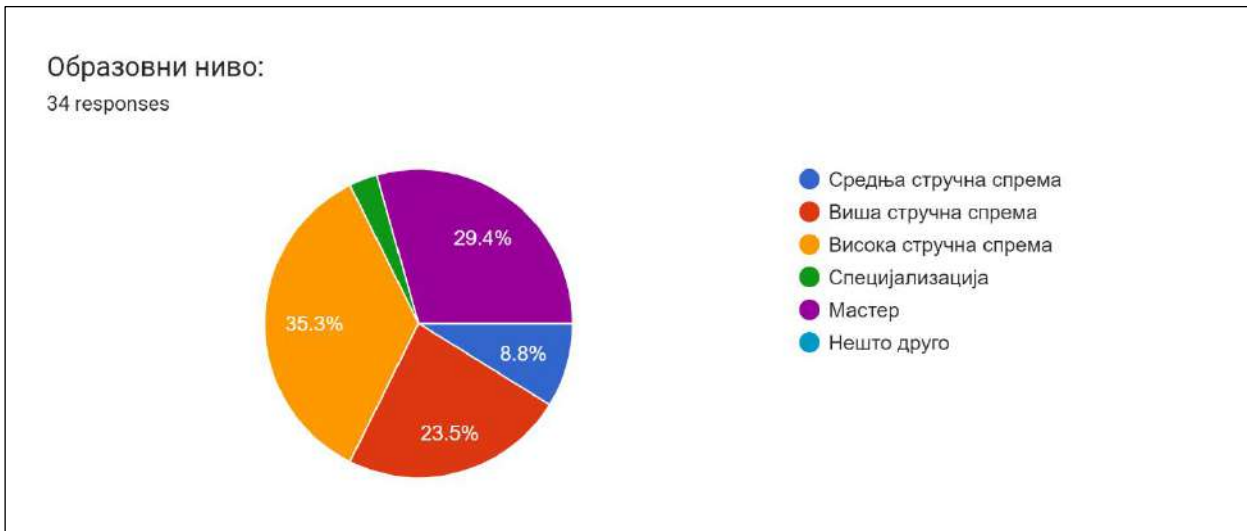
Графикон 1. Пол испитаника

У првом делу полазимо од основних података и видимо да више од половине од укупног броја узорка чини (53,1%) васпитача са радним искуством од 10 година и више, (25%) васпитача има 5 до 10 година искуства, (15,6%) васпитача има 2 до 5 година искуства а (6,3%) васпитача од 1 до 2 године искуства. Полазимо од претпоставке да већина васпитача која има више година радног искуства требало би да свој лични развој музичких компетенција унапреди на већи ниво.

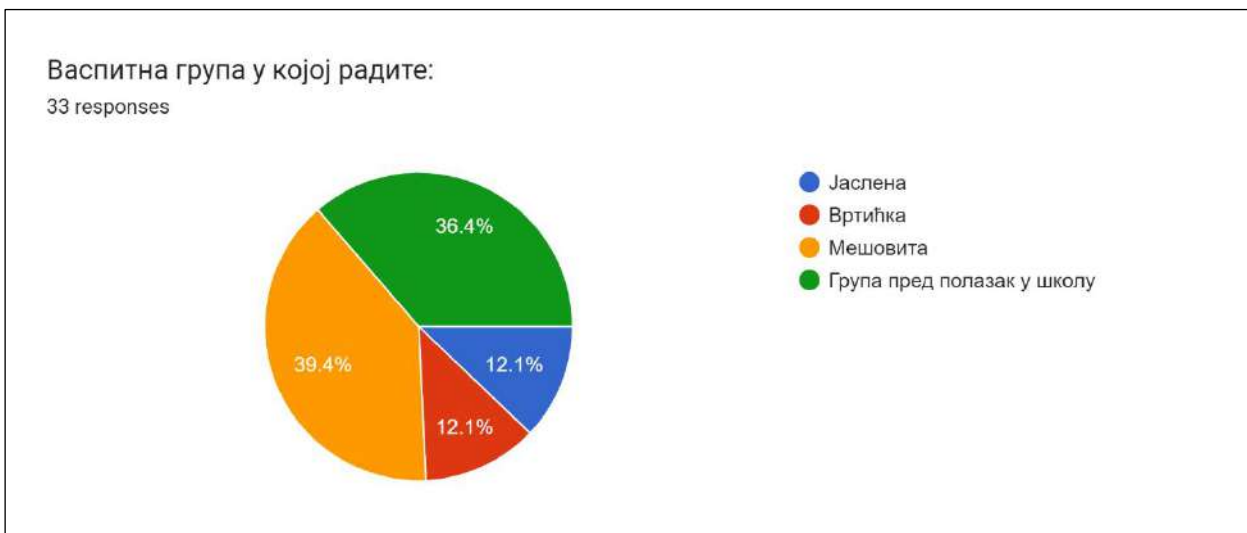

Графикон 2. Године радног стажа у ПУ.

Васпитачи са ВСС има 35,3%, мастер васпитачи 29,4%, средња стручна спрема 8,8% , виша стручна спрема 23,5% , док специјалистичке студије завршило је 3% васпитача.

Графикон 3. Образовни ниво васпитача

Графикон 4. Васпитне групе у којој васпитачи раде

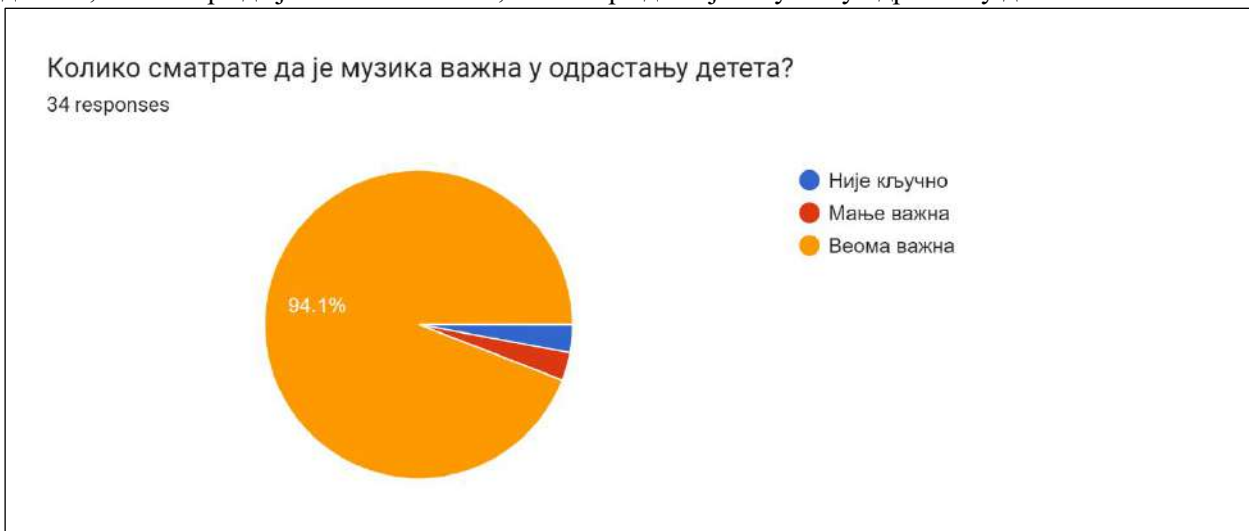
У другом делу графикана прелазимо на реализовање музичких активности на недељном нивоу са две или више активности је 54,5%, једна активност недељно 36,4% и не реализовање музичких

активности на недељном нивоу је 9,1%.

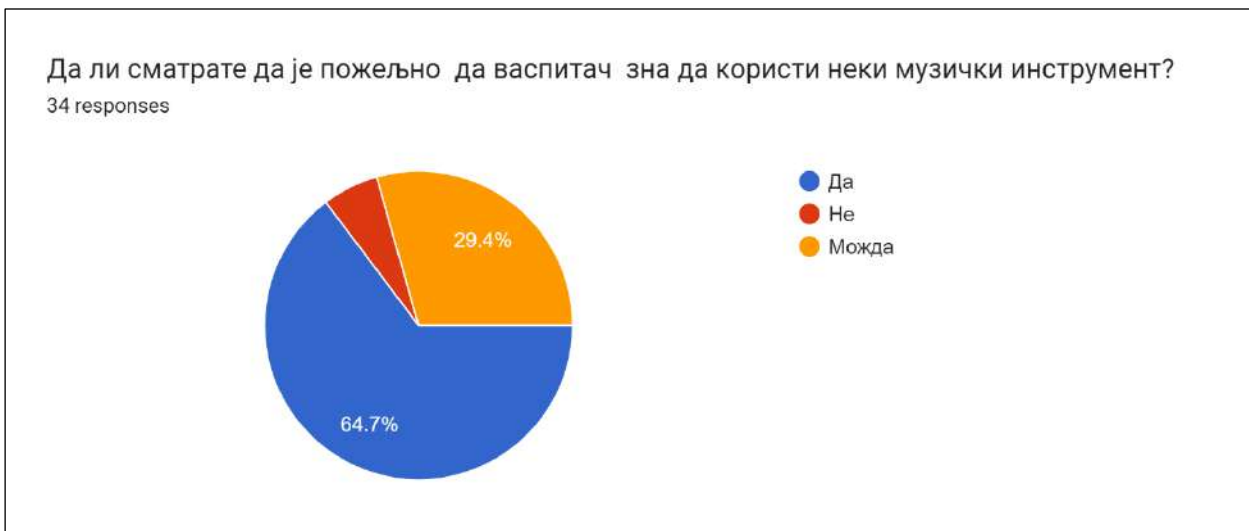
Графикон 5. Реализовање музичких активности на недељном нивоу

На овом графикону видимо да 94,1% васпитача сматра да је музика веома важна у одрастању детета, 3% сматра да је мање важна а 2,9% сматра да није кључно у одрастању детета.

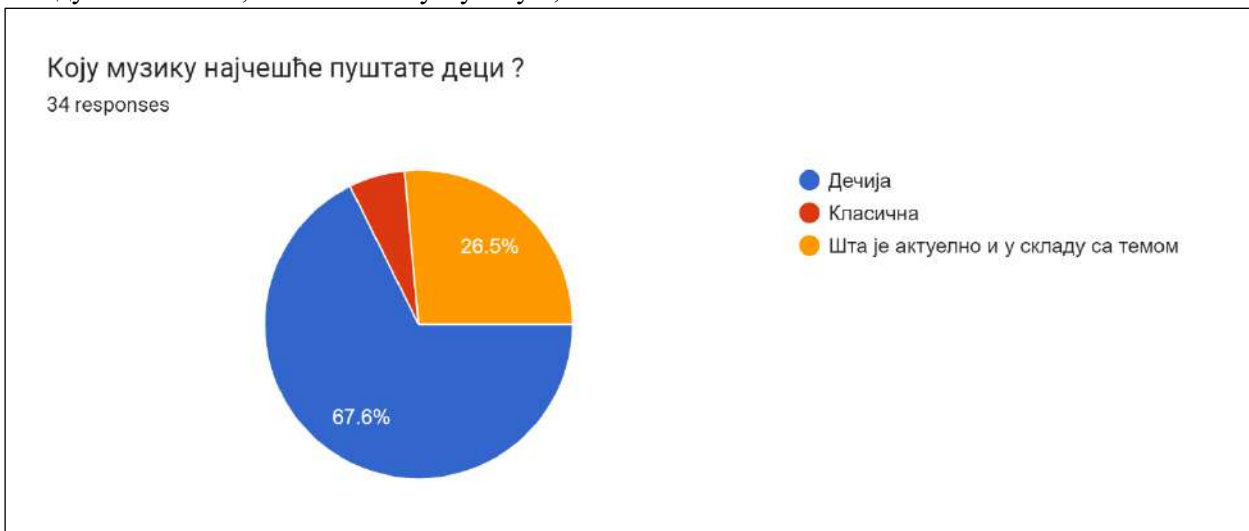
Графикон 6. Мишљење васпитача о важности музике и дечијем одрастању

Према овом графикону васпитачи сматрају да је пожељно да имају знање и вештине за свирање музичких инструмената 64,7%, нису сигурни да ли је пожељно 29,4% васпитача и сматрају да није пожељно 5,9% васпитача.

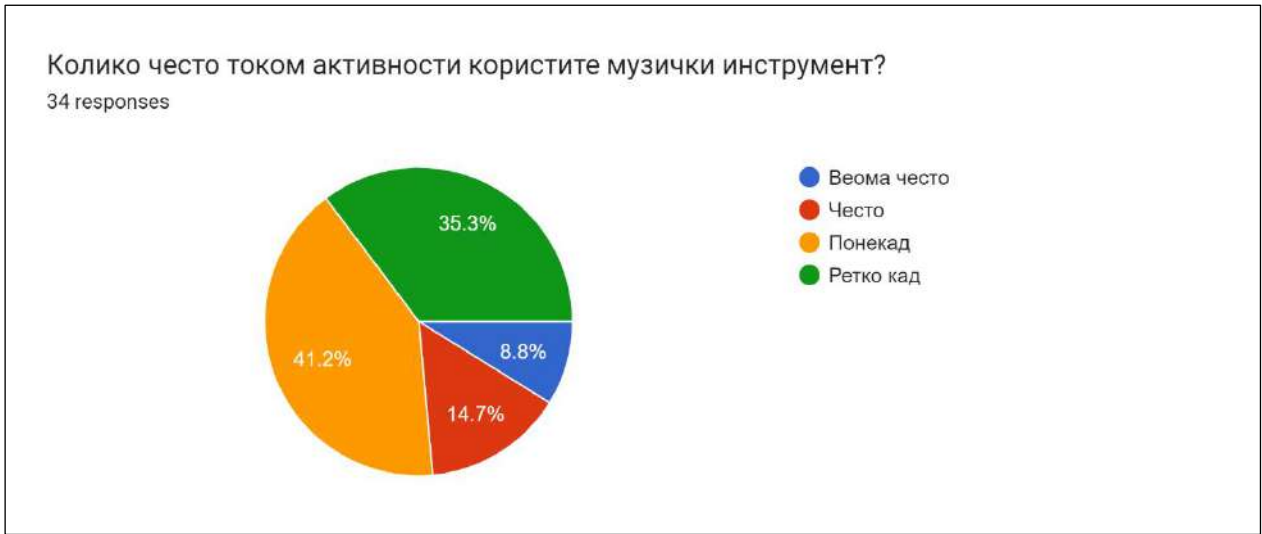
Графикон 7. Мишљење васпитача о коришћењу музичких инструмената

На овом графикону видимо да деца највише слушају дечије песме 67,6% , шта је актуелно и у складу са темом 26,5% и класичну музику 5,9%.

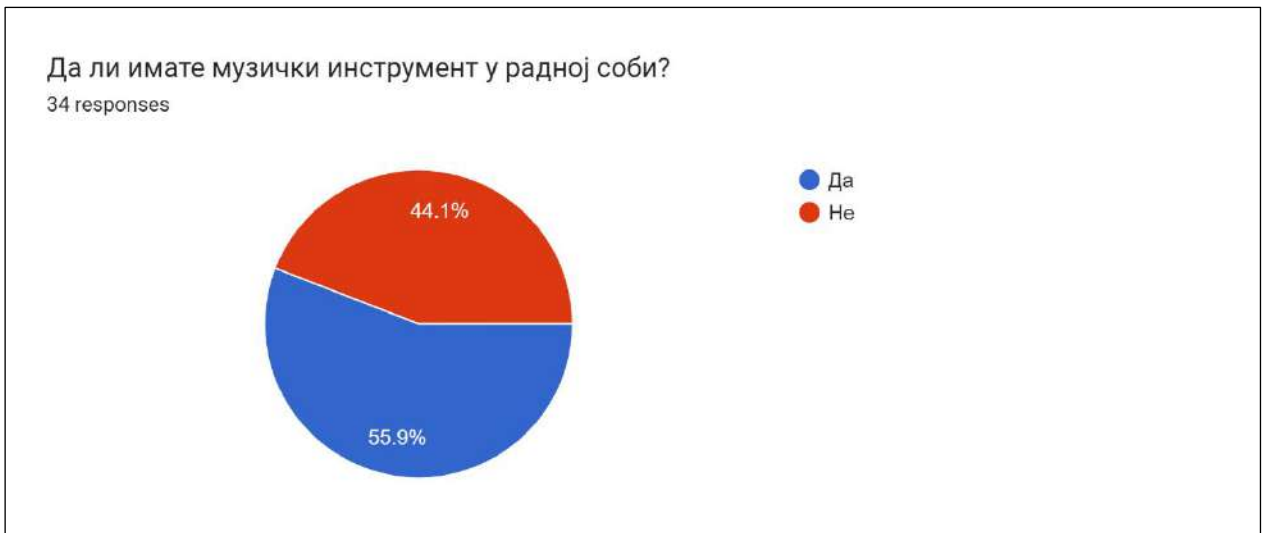

Графикон 8. Слушање музике

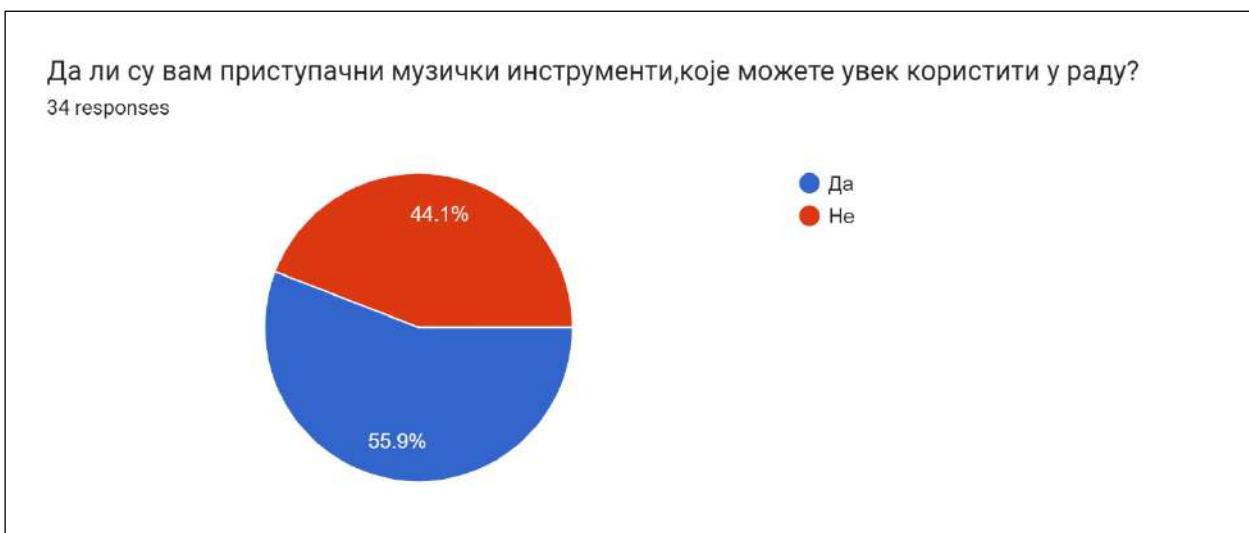
На овом графикону видимо да током активности веома често користи инструмент 8,8% васпитача, често 14,7% , ретко кад 35,3% и понекад 41,2% васпитача.

Графикон 9. Коришћење музичког инструмента

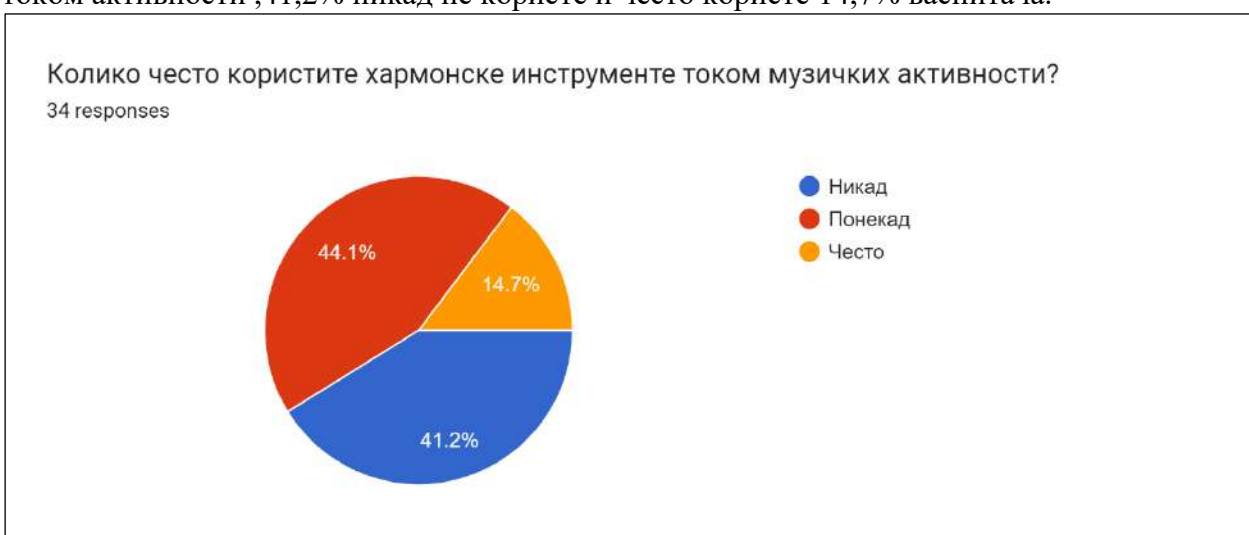

Графикон 10. Доступност инструмента

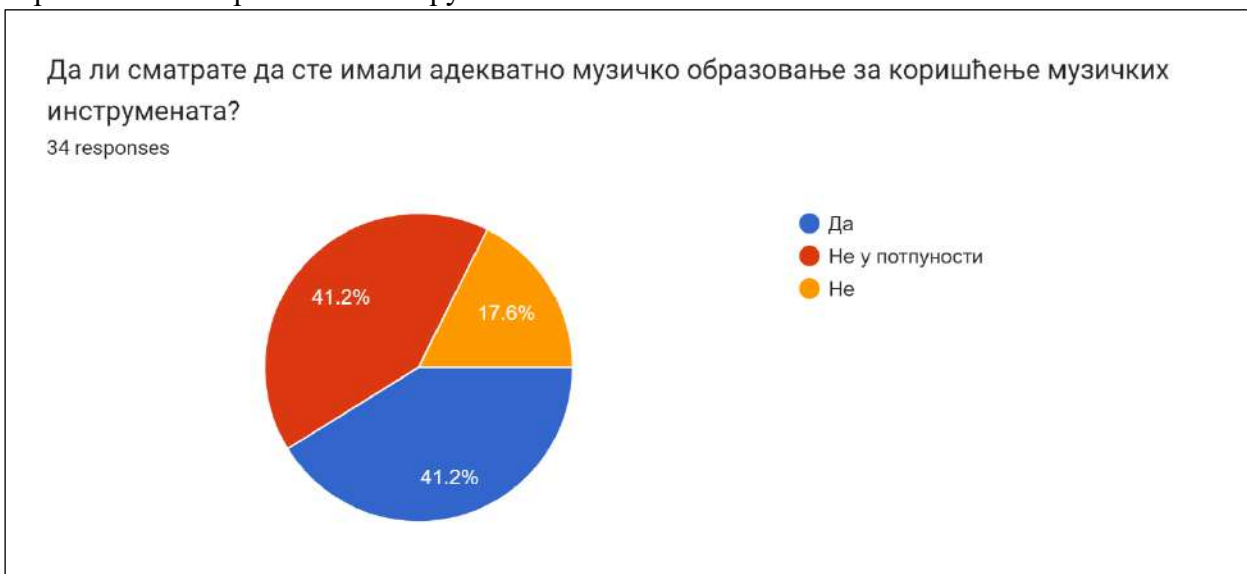
Графикон 11. Доступност инструмента

На овом графикону видимо да 44,1% васпитача понекад користе хармонске инструменте током активности ,41,2% никад не користе и често користе 14,7% васпитача.

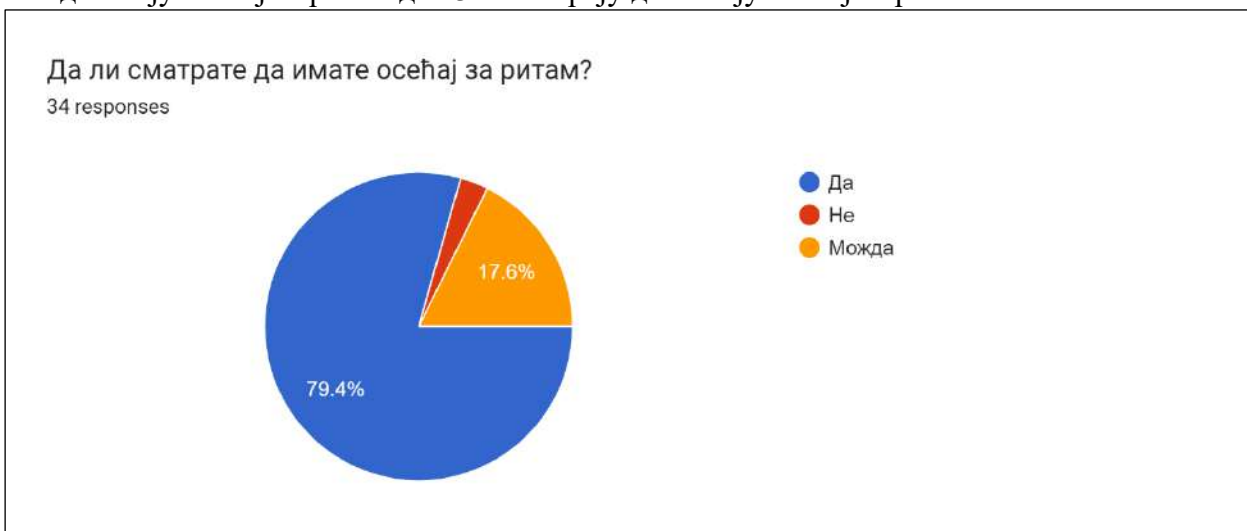
Графикон 12. Употреба хармонских инструмента

На овом графикону примећујемо да су васпитачима мишљења подељена и да исти постотак васпитача (41,2) сматра да су имали адекватно музичко образовање и да нису имали у потпуности док 17,6% васпитача сматра да нису имали адекватно музичко образовање за коришћење инструмената.

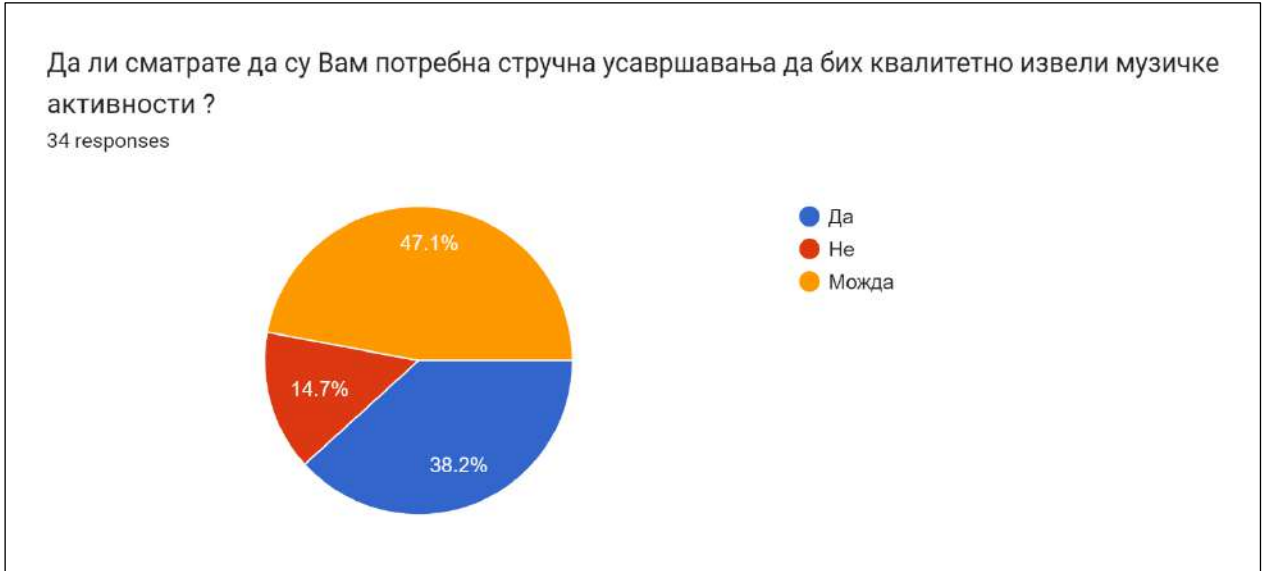

Графикон 13. Мишљење о сопственом музичком образовању током студирања.

Овде видимо да је 79,4% васпитача сматра да има осећај за ритам, док 17,6% сматрају да можда имају осећај за ритам док 3% сматрају да немају осећај за ритам.

Графикон 14.. Мишљење о сопственим компетенцијама

Графикон 15. Потребa за стручним усавршавањем за сопствени развој и квалитет у раду.

6 ЗАКЉУЧАК

Подстицање деце предшколског узраста на бављење музиком, развијање љубави и деловање на њихова интересовања на пољу музике кроз различите садржаје један је од значајнијих задатака васпитача. У складу са тим да музика делује на целокупан развој личности детета, васпитачи имају још већу одговорност у овој области.

Квалитет и резултати рада са децом су повезани са стручно-педагошком компетентношћу васпитача. У савременом образовању васпитача истакнута је неопходност корелације међу методикама, али и снажна потреба за целоживотним учењем и усавршавањем. Васпитачи морају детаљно познавати програмске садржаје наставних подручја музичког васпитања (слушање музике, дечје музичко стваралаштво, извођење музике, квалитетну реализацију истих и могућности интеграције са другим активностима, како би имали могућност да развијају музичке способности, креативност и музички укус деце.

Исходи учења су у великој мери условљени оспособљеношћу васпитача да идентификује и развије музичке, ритмичке и вербалне способности деце, да усклади начин и облике рада, али и програмске садржаје. У склопу активности врши се обрада различитих врста бројалица, кроз корелацију садржаја српског језика, музичког васпитања и физичког васпитања, што васпитачима даје могућност да подстичу развој ритмичких способности деце.

Кроз истраживање су испитивани ставови које васпитачи имају када је у питању контекст музичког васпитања у предшколским установама – компетенције васпитача током реализације музичких активности и учесталост коришћења хармонских инструмената, партиципација деце и могућности за даљи развој. На основу резултата добијених истраживањем може се закључити да је доказана основна хипотеза према којој у радним собама не постоје хармонски инструменти доступни у сваком тренутку.

Васпитачи не користе или ретко користе хармонске инструменте током активности.

Васпитачи који немају музичко образовање немају ни довољне компетенције за пружање подршке музичком развоју деце, није доказана, с обзиром да готово (78.1%) васпитача сматра да музичко образовање није неопходно како би се квалитетније спроводиле музичке активности у вртићу. Четврта помоћна хипотеза која је гласила: Хоризонтална представља размена значајан вид стручног усавршавања васпитача у подручју музичког васпитања, доказана је, с обзиром да готово (73.3%) васпитача сматра да је усавршавање сваке године важно како би се унапредило рад/знање из музичких активности.

На основу истраживања број два, где смо проширили тему и добили нове узорке и нова сазнања видимо да је број мастер васпитача и васпитача са високом школом студија већи (графикон 3.) што имплицира да је потреба за развој и усавршавање васпитача као и њихова свест о важности музике у дечијем одрастању виша, чак 94,1% (графикон 6.).

Реализовање музичких активности на недељном нивоу већина васпитача је одговорила да реализују две или више активности (54,5%). Када упоредимо слушање музике, видимо да је слушање музике за децу 67,6%, а класичну музику 5,9%. Иако је већина васпитача одговорила да током активности понекад користи неки инструмент (42,2%) а хармонске инструменте такође понекад (44,2%), поставља се питање због чега не свирају дечије песме на инструментима а класичну музику „пуштају,, (слушају). Деца позитивно реагују на звуке класичне инструменталне музике, што нам даје до знања да такву музику треба

увести у музичко васпитање у предшколским установама. На основу упитника и питања неформалним разговором долазимо до сазнања да васпитачи нису били у потпуности искрени током попуњавања упитника. На питања за адекватно музичко образовање и коришћење музичких инструмената мишљења су била подељена 41%. позитивних одговора и исто толико одговора да нису имали потпуно образовање. Потреба за стручним усавршавањем увек постоји јер видимо да 17,6% васпитача је одговорило да можда има осећај за ритам као и 47,1% да су им можда потребна стручна усавршавања како би квалитетно извели музичке активности и 38,2% сматра да су им потребна. Само они васпитачи који су компетентни и заинтересовани да се усавршавају и свесни многих предности музике у свеукупном развоју детета моћи ће детету да обезбеди квалитетно музичко васпитање током његовог боравка у предшколској образовној установи.

Можемо да закључимо да васпитач увек мора да ради на свом личном развоју, да прати нове основе, усваја знања, временом стиче искуства, вештине и буде компетентан да на квалитетан и деци својствен начин пренесе знање, јер деца су наше благо које треба да чувамо али и да усмеримо на прави пут како би пронашли свој таленат.

Решење проблема

Добијени резултати упућују на закључак да је у оквиру целоживотног образовања васпитача важно више пажње усмерити на развој њихових музичких компетенција. Дали смо предлог колегама и направљен је план унутар установе о могућим радионицама и предавањима који би били организовани у циљу унапређења компетенција васпитача. Васпитачи који нису имали адекватно музичко образовање или пак не у потпуности, моћи ће да прошире своје знање и вештине кроз организовану трибину, предавање, радионице.

Приметили смо у истраживању да одређени проценат васпитача не препознаје своје компетенције као што је осећај за ритам и у складу са тим организоваће се радионице, у оквиру теме „музичке способности васпитача,,„где ће васпитачи кроз хоризонтално учење и размену искустава моћи да тестирају једни друге и кроз дечије песме остваре осећај за ритам и слух(певање). Радионице би се реализовале једном недељно.

Прилог

ЛИТЕРАТУРА

1. Каменов, Е. (1999). *Предшколска педагогија (књига прва)*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
2. Којов Буквић, И. (1985). *Методика наставе музичког васпитања*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
3. Николић
4. Мирковић Радош, К. (1986). *Музика и предшколско дете*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
5. Мирковић, Радош К. (1996). *Психологија музике*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
6. • *Andevski, M., Arsenijević, J. (2012). Kompetencije zaposlenih u obrazovanju. Istraživanja u pedagogiji, broj 1, 29-50*
7. Weinert, F.E. (2001). Concept of Competence: A Conceptual Clarification. In: Rychen, D.S. & Salganik, L.H. (ed). *Defining and Selecting Key Competencies*. Göttingen: Hogrefe & Huber.
8. Ђирић, С. (2015). Компетенције васпитача као услов за повољшање предшколског образовања и примену холизма. *Зборник радова Контиунитет у систему васпитања и образовања*, Пирот, 16-17, октобар, 73-81.
9. Starc, B., Čudina Obradović, M., Pleša, A., Profaca B., Letica M. (2004). *Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
10. Теодосић, Р. и Вученов, Н. (1967). *Педагошки речник 1*. Београд: Завод за издавање уџбеника Социјалистичке Републике Србије.
11. Правилник о основама програма предшколског васпитања и образовања (2018).
Доступно на: <https://zuov.gov.rs/wp-content/uploads/2018/10/%d0%93%d0%be%d0%b4%d0%b8%d0%bd%d0%b5-%d1%83%d0%b7%d0%bb%d0%b5%d1%82%d0%b0.pdf>
12. Каменов, Е. (2006). *Васпитно образовни рад у децјем вртићу - Општа методика*. Нови Сад: Драгон
13. Ивановић, Н. (2007). *Методика општег музичког образовања за основу школу*. Београд: Завод за уџбенике.

14. ● Крњаја, Ж. и Павловић-Бренеселовић, Д. (2017). Пројектни приступ учењу. Београд: Институт за педагогију и андрагогију Филозофског факултета у Београду
15. Павловић-Бренеселовић, Д. и Крњаја, Ж. (2017). Основе диверсификованих програма предшколског васпитања и образовања. Београд: Институт за педагогију и андрагогију Филозофског факултета у Београду.
16. ● Projekat TEMPUS TEACH (2013-2016) Konferencija o usklađivanju studijskih programa za strukovne vaspitače.
17. <https://umrezise.org.rs/blog/godine-uzleta-o-projektним-aktivnostima/>
18. <https://www.unicef.org/serbia/media/10271/file/Godine%20uzleta:%20bro%20C5%A1ura%20za%20vaspita%20C4%8De.pdf>

